

Institutul de Științe ale Educației

coordonator
Speranța Farca

„Acasă” la grădiniță!

Ghid pentru părinți

2010

Autori:

dr. **Speranța Farca** (coord.), cercetător științific III , cap. 1, cap.2, cap.3, cap.6

drd. **Șerban-Adrian Mircea**, cercetător științific, cap.

drd. **Viorica Preda**, inspector general MECTS, Introducere, cap. 4

Ana Maria Oancea, psiholog școlar, cap. 5.

Mulțumiri pentru sprijin cadrelor didactice de la:

Grădinița Nr. 111, Grădinița Nr. 209, Grădinița Nr. 41, Grădinița Nr. 57,
Grădinița Nr. 170, Grădinița Nr. 309, Grădinița Nr. 208, Grădinița Nr. 210,
Grădinița Nr. 246 (sector 6, București)

Grădinița Nr. 280, Grădinița Nr. 234 (sector 2, București)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

„Acasă” la grădiniță! Ghid pentru părinți / **Speranța Farca**, **Adrian Mircea**, **Viorica Preda**, **Ana Maria Oancea** -

XXXXXXXXXXXXX

Bibliogr.

ISBN: XXXXXXXXXXXXX

I. Farca, Speranta

II. Mircea, Adrian

III Preda Viorica

IV. Oancea, Ana Maria

xxxxxxx

Cuprins

Introducere

Capitolul I

Mediul educativ în care trăiește copilul X

1.1. Structura mediului educativ X

1.2. Importanța relației dintre familie și grădiniță..... X

Capitolul II

Comunicarea dintre părinte și educatoare X

2.1. Capacități necesare unei bune comunicări X

2.2. Calități ale mesajului comunicat X

2.3. Cadru propice pentru comunicare..... x

2.4. Ce poate împiedica o bună comunicare x

Capitolul III

Colaborarea dintre familie și grădiniță X

3.1. Cine susține părintele în colaborarea cu grădinița.. X

3.2. Ce îi este necesar unei bune colaborări X

Capitolul IV

Despre parentalitate..... X

Capitolul V

Ce așteaptă școala de la grădiniță.....X

În loc de concluzii... x

I. Introducere

drd. Viorica Preda, inspector general MECS

Evoluțiile rapide din viața socială generează o cerere de continuare a proceselor de reînnoire a cunoștințelor, deprinderilor și valorilor pe durata întregii vieți, iar părinții sunt cea mai largă categorie de beneficiari ai acestei cereri.

Din perspectiva unei analize sistemice, educația părinților apare ca un element al sistemului de educație fiind, în același timp, și o dimensiune a educației permanente.

Educația adulților, cu excepția unor programe de promovare profesională, nu poate deveni obligatorie; ea trebuie să se adapteze nevoilor diferitelor categorii de adulți și să acorde celor ce studiază condiții mai liberale de autoeducație și autoevaluare, de alegere a conținuturilor și metodelor, a locului și timpului de învățare. În acest context, părinții, dar și viitorii părinți,

ca grupuri țintă, vor necesita cât mai multă flexibilitate, dinamism și adaptabilitate din partea sistemului de educație, care va trebui să se plieze pe cerințele și nevoile acestora.

Noțiunea de «parentalitate» reprezintă exercitarea atribuțiilor de părinte și îndeplinirea acțiunilor necesare acestei funcții. Ea se transformă odată cu societatea, care îi determină atât conținutul cât și sfera.

În acest sens, în ultimele decenii, statutul și rolul de părinte, cuprinzând atribuții de natură fizică, psihică, socială, culturală și economică, au evoluat rapid, sub influența dezvoltării tehnologice și informaționale a întregii lumi și a diversificării modelelor familiale și educaționale, adăugând mereu, noi competențe și abilități.

Cert este că “arta de a fi părinte” se învață. De aceea, una dintre definițiile date educației parentale în literatura de specialitate arată că aceasta este “o tentativă formală de creștere a conștiinței parentale și de utilizare a practicilor parentale” în vederea educației copiilor.¹ David Chamberlain menționează parentalitatea ca o calitate a

---

1

http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/36/bd/18.pdf

interacțiunilor între părinți și copil. (Tratat de psihiatrie , PUF 1996).

Educația părinților cuprinde două aspecte:

1. ***Informarea și formarea părinților pentru a organiza activitatea educativă cu copiii*** – respectarea unor reguli, norme "generale" care s-au conturat în urma cercetărilor și a practicilor educaționale și care asigură un climat educațional pozitiv (să dai copilului sentimentul de securitate, sentimentul că este dorit și iubit; să-l înveți pe copil cu independența și asumarea responsabilității; să eviți conflictele, să știi să le depășești; să respecti sentimentele, nevoile, datoriile copilului; să te interesezi de ceea ce face copilul, să tratezi dificultățile lui; să favorizezi creșterea, dezvoltarea, mai curând decât perfecțiunea);

2. ***Informarea și abilitarea părinților pentru a asigura învățarea în familie a "profesiunii" de soț și de părinte*** (Ionescu, Negreanu 2006).

Cu toate acestea, reușita educației nu depinde numai de părinți și de capacitatea acestora de a exersa aceste competențe multiple, ci și de voința instituțiilor chemate să valideze și să valorizeze responsabilitățile și autoritatea

parentală, de a fi alături de părinți și de a-i susține în misiunea lor educativă în contextul învățării permanente, al învățării de-a lungul întregii vieți.

Susținerea inițierii, formării și dezvoltării competențelor parentale devine una dintre misiunile pe care statul trebuie să și le asume, dacă dorim ca educația copilului și tinerilor să devină o acțiune coerentă, eficientă și care să ofere șanse egale tuturor.

A susține părinții în interesul superior al copilului înseamnă a crea o nouă cultură familială, bazată pe dialog, cunoaștere și participare, pe de o parte, și a facilita cooperarea între profesioniști, părinți și autorități publice, care contribuie la educația și dezvoltarea copilului, pe de altă parte.

Capitolul 1

dr. Speranta Farca, cercetător ISE

Mediul educativ în care trăiește copilul

Mediul educativ în care trăiește copilul oferă suportul necesar dezvoltării.

Forța pentru creștere este internă și îi aparține copilului, dar pentru o dezvoltare armonioasă este nevoie de un mediu asigurator, constant, coerent și propice de care el să beneficieze în mod firesc.

Acest mediu se construiește din relația tuturor influențelor educative și de aceea este într-o dinamică permanentă.

Mediul educativ pentru copilul preșcolar este susținut de către familie, grădiniță, comunitate și de relația ce se stabilește între acestea.

Relația dintre factorii principali ai mediului educativ este dinamică, într-o permanentă construcție.

1.1. Structura mediului educativ

Pentru copilul preșcolar mediul educativ se compune din spațiul familial (casa personală și casa rudelor apropiate), spațiul comunității din care face parte și spațiul grădiniței.

Familia

În familie, fiecare membru este special, are rolul său și în raport cu ceilalți își constituie o identitate specifică. Aici sunt valorizate diferențele pentru că fiecare este important și indispensabil.

Familia însăși există și se structurează prin caracteristicile membrilor ei, ea evoluează împreună cu aceștia, integrează schimbările din viața lor și se lasă modificată de fiecare membru al ei.

Familia, pentru copil, este reprezentată de acei oameni cu care locuiește în același spațiu și care participă la satisfacerea nevoilor lui, dar și de oamenii importanți

pentru părinți în al căror spațiu copilul merge des și unde are tabieturile sale.

Casa copilului este mediul în care copilul crește și se dezvoltă în siguranță, este locul de odihnă și retragere, locul explorării și al construcției de sine.

Casa este un „corp matern”, un spațiu intim pe care copilul nu-l împarte decât cu oameni foarte apropiați afectiv, care își lasă amprenta asupra devenirii lui: părinții, frații și bunicii. Toți ceilalți vin și pleacă străduindu-se să deranjeze cât mai puțin.

Copilul însă nu ezită să-și aproprie spații și să-și creeze obiceiuri în casele oamenilor apropiați cu care el stabilește legături afective: așa se întâmplă cu casa bunicilor, mătușilor și a altor rude.

Comunitatea

Prin participarea la comunitate copilul reușește să pășească dincolo de „pragul casei” în condiții de siguranță. El se află printre semeni, dar care nu sunt și intimi. Aici relațiile sunt mai puțin afectivizate și au detașarea unei comunicări sociale.

Este un spațiu unde copilul poate experimenta o imagine de sine mai realistă (care nu este prea încărcată de afectiv) și poate stabili relații pe care el însuși să le

gestioneze. Tot prin comunitate, copilul poate adera la un model de grup, poate obține opusul individualității: starea de apartenență.

Comuniunea cu ceilalți asemenea, colectivitatea îi oferă omului forță, stabilitate, siguranță.

Grădinița

Grădinița este spațiul modern pentru satisfacerea nevoilor de comunitate ale copilului orășean. Aici fiind foarte importantă funcția de socializare, de ieșire în lume de stabilire a apartenenței la un grup de congeneri.

Pentru mediul sătesc, grădinița nu îndeplinește aceeași funcție, deoarece aici copilul dispune de o comunitate închegată, dar ea are un important rol de asigurare a unui start școlar bun. Totuși și la sat, acolo unde copilul petrece foarte mult timp în grădiniță, funcția de socializare este foarte importantă.

Grădinița răspunde deci unor funcții educative foarte diferite în funcție de mediul în care ea se află, de aceea poate că și curriculum educativ ar trebui să poată ține seama de aceasta.

1.2. Importanța relației dintre familie și grădiniță

Copilul, încă din stadiul în care dobândește un eu distins de mama sa (se joacă și singur, vorbește despre sine la persoana întâi, are control sfincterian și își poate numi stările fiziologice) are nevoie de o existență completă în ambele medii amintite: familia și comunitatea de congeneri.

El are nevoie, deopotrivă să *fie special*, dar și să *fie la fel* ca ceilalți.

Grădinița îi poate asigura copilului comunitatea de care el are nevoie.

Aici este un mediu suficient de *securizant* pentru a aminti de casa familială, dar și un spațiu *echidistant* în care copilul să poată avea experiența de a fi ca ceilalți, de a „intra în rândul lumii”, de a ieși din spațiul familiei unde este valorizat pentru unicitatea sa, pentru particularitățile sale.

Astfel, familia și grădinița oferă în mod complementar, împreună, un spațiu complex necesar dezvoltării copilului preșcolar.

Ambele instituții sunt necesare și nici una nu poate prelua atribuțiile celeilalte, fiecare având un alt rol.

Important este însă ca această complementaritate să poată fi înțeleasă corect pentru coerența mediului educativ în care trăiește copilul.

Părinții copilului intră și ei într-o comunitate constituită în jurul grădiniței unde se pot implica mai mult sau mai puțin. Ceea ce îi unește pe acești părinți este o preocupare comună pentru felul în care se simt copiii la grădiniță.

Este de asemenea important ca părinții și educatoarea să poată colabora și să se poată sprijini reciproc într-o relație în care fiecare conștientizează importanța pentru copil a rolului celuilalt.

Părinții își duc copilul la grădiniță tocmai pentru că simt nevoia lui de a avea un grup constant de congeneri pentru socializare nemediată de familie.

Părinții își dau seama, de asemenea, de faptul că, pentru a se dezvolta, copilul lor are nevoie și de un mediu în afara familiei.

Astfel, odată cu intrarea copilului în Grădiniță, această instituție devine foarte importantă pentru întreaga familie. De felul în care se stabilesc și evoluează relațiile dintre cele două instituții educative depinde modul în care copilul va învăța să se raporteze la instituțiile sociale, la comunitate.

Capitolul 2

dr. Speranta Farca, cercetător ISE

Comunicarea dintre părinte și educatoare

Un om care se face *ascultat*,
poate fi un bun orator,
însă, numai un om care *ascultă*
poate fi un bun educator.

Pentru a putea colabora, oamenii învață să comunice unii cu alții, să aibă deschidere, să se înțeleagă și să se cunoască pe sine.

Totuși, prin comunicare, reușim să stabilim relații între o imagine personală și imaginea celuilalt și mai puțin între persoane cu întreaga lor realitate.

Imaginile de sine implicate în comunicare sunt în continuă modificare în funcție de intenții, de nevoi, de nivel al autocunoașterii și al cunoașterii celuilalt.

Comunicarea poate permite relația în condiții de schimbare și de aceea atunci când apar defecte de comunicare acestea se resimt la nivelul relației interpersonale, tinzând să modifice imaginea celuilalt în mintea noastră.

2.1. Capacități necesare unei bune comunicări

Capacitatea de a „ne pune în locul celuilalt”

E important ca mesajul pe care îl transmitem altora să fie analizat din punctul lor de vedere.

Astfel, un exercițiu de empatie (cum m-aș simți eu dacă cineva mi-ar spune aceasta) ar putea aduce ajustări importante mesajului eliberându-l de eventuale elemente nerezonabile, de intruzivitate, de nedelicatețe.

Capacitatea de a găsi momentul potrivit

Atunci când este transmis un mesaj trebuie să existe disponibilitate de ascultare, de aceea este importantă găsirea momentului, a spațiului propice și de captarea interesului.

Dacă transmitem un mesaj important pentru noi atunci când ascultătorul nostru are o altă preocupare, are o problemă personală serioasă la care se gândește, este obosit, grăbit sau dezinteresat, este puțin probabil ca impactul să fie cel așteptat.

Capacitatea de verificare

Nu este suficientă transmiterea clară a unui mesaj, este important să verificăm felul în care el a fost înțeles. Aceasta pentru că înțelegerea unui mesaj este adesea bruiată de ceea ce dorim sau ne temem să auzim, de experiențe anterioare și așteptări.

De aceea, este esențial să verificăm că ceea ce am vrut să transmitem s-a înțeles corect.

Capacitatea de ascultare a celuilalt

Exprimarea unui mesaj nu poate fi completă dacă nu lasă loc pentru răspunsul celui căruia i se adresează. Astfel

se poate aproxima o construcție comună, flexibilă în care fiecare se poate regăsi.

Aceasta pentru că un mesaj presupune o cerință de ascultare care are nevoie de reciprocitate:

Voi fi mai degrabă ascultată dacă sunt capabilă de a-l asculta pe celălalt decât dacă mă interesează numai ceea ce doresc eu să transmit.

2.2. Calități ale mesajului comunicat

Dincolo de aceste capacități care creează un mediu mai bun pentru comunicare există mesajul ca și conținut al acesteia, un conținut conștient sau inconștient, direct sau subliminal, verbal sau nonverbal, direct sau indirect.

Indiferent cum ar fi acest conținut el influențează în mod major relația de comunicare.

De aceea este important ca mesajul să aibă câteva calități care să îl facă mai ușor de receptat:

Să fie interesant

Mesajul ar trebui să fie interesant mai ales pentru cel ce îl receptează și nu doar pentru cel care îl transmite.

De multe ori, atunci când comunicăm, selectăm acele mesaje care ni se par nouă interesante, dar ar fi bine să

operăm această selecție în funcții de ceea ce îi interesează pe cei cu care comunicăm.

Să fie rezonabil

Forma și conținutul mesajului ar trebui adecvate la contextul relației existente, să nu fie în nici un fel deranjante, să nu pună în dificultate și nici să nu solicite mai mult decât oferă.

Multe dintre mesajele pe care le transmitem sunt de fapt cerințe, solicitări, pretenții, așteptări. Toate acestea ne obolesc interlocutorul și îl fac să se apere ne mai ascultându-ne.

De aceea este necesară o analiză pentru ca mesajele noastre să poată conține mai multe soluții, oferte de sprijin.

Să conțină cât mai puține elemente de bruiaj

Bruiajul provine adesea din contradicții între:

- *verbal și nonverbal* - de pildă, în cazul unei minciuni, mesajul verbal este contrazis de aspecte ale comunicării nonverbale: vocea nesigură, privirea ce evită ochii celuilalt, mâinile își găsesc ceva de lucru;
- *conștient și inconștient* - în actul ratat „gura păcătosului adevăr grăiește”;

- *direct și subliminal* - mama poate să nege că este angoasată pentru că își lasă copilul la grădiniță, dar comportamentul ei arată exact opusul.

Toate aceste contradicții sunt obositoare și conduc la un sentiment de neîncredere.

De aceea este bine să ne analizăm stările și să ni le acceptăm așa cum sunt pe principiul că *mai bună este o stare proastă reală decât una bine ascunsă care naște o grămadă de suspiciuni*.

Să fie adecvat

Parafrazându-l pe Platon care spune că nu există fructe ca atare ci doar mere, pere etc., putem considera că nu există comunicare în mod ideal, ci situații particulare de comunicare.

Astfel, este importantă adecvarea vie și spontană la cel cu care vorbim și la propria noastră stare din momentul comunicării.

De aceea, aici „rețetele” pentru o bună comunicare mai mult încurcă deoarece lasă prea puțin loc pentru adecvare și veridicitate.

Să fie clar

Receptarea conținutului mesajului depinde foarte mult de forma în care este transmis de aceea este important să se aleagă un limbaj potrivit pentru situație, să fie evitate exprimările prea lungi, prea complicate, prea condensate sau mixajele de mesaje.

Să fie complet

Un mesaj are nevoie să conțină toate „elementele-ancoră” de care depinde realizarea lui: date despre timp, spațiu, mijloace, persoane.

Să fie flexibil

Un mesaj al unei comunicări veritabile se construiește împreună cu cei cărora se adresează.

Mesajul nu este oferit implacabil ca un verdict, ci se constituie și ajustează pe parcursul discuției adecvându-se la participanți în așa fel încât, produsul final al comunicării să aparțină deopotrivă tuturor partenerilor de discuție.

2.3. Cadru propice pentru comunicare

În comunicarea dintre părinți și educatoare este necesar să se mențină un cadru constant al acestei relații speciale care să fie asigurator pentru ambii parteneri.

Elementele de structură ale acestui cadru sunt foarte importante și nu ar trebui tulburate dacă nu dorim degenerarea într-un alt tip de relație (de prietenie, de conflict, de concurență, de indiferență) care, cu greu, mai poate corespunde nevoilor copilului.

Relația dintre părinte și educatoare se sprijină pe respectul reciproc și conștientizarea importanței celuilalt pentru munca proprie: educatoarea realizează susținerea părintelui și părintele apreciază implicarea educatoarei în devenirea copilului său.

Relația dintre părinți și educatoare este subsumată unui scop comun care a făcut-o posibilă și care o menține.

Dacă relația tinde să evolueze în alta, scopul comun are de suferit. De aceea este bine să nu se realizeze prea multe combinații relaționare în acest sector:

Menținerea unei relații de colaborare educativă între părinte și educatoare este foarte importantă pentru devenirea copilului și de aceea această relație nu ar trebui viciată de alte direcții tentante pentru adulți, de beneficii

colaterale sau mixări de relații care ar putea împiedica buna funcționare.

Astfel, relația dintre părinte și educatoare este necesar să se prezinte ca o colaborare strict educativă în jurul copilului, plină de respect și de schimburi reciproce de informații și păreri.

2.4. Ce poate împiedica o bună comunicare

Lipsa de susținere și înțelegere la nevoie

Dacă părintele are nevoie să fie înțeles într-o situație dificilă pentru el și nu găsește acest sprijin, s-ar putea să devină reticent, poate chiar răuvoitor.

Înțelegerea însă nu înseamnă eludarea regulilor, ci deschidere constantă și asigurarea siguranței copilului.

Lipsa unei deschideri spre comunicare

Pentru a crea o relație de încredere reciprocă, oamenii au nevoie de un timp în care să se cunoască.

Dacă însă, acest timp nu este acordat (fie de către educatoarea prea ocupată, fie de către părintele și el prea ocupat) - este foarte probabil ca lipsa cunoașterii realității să fie înlocuită de presupuneri și proiecții care deseori duc la conflict.

Comunicarea prin intermediari

O comunicare veritabilă se află adesea viciată de intermediari.

De aceea părintele ar trebui să-și facă timp ca măcar din când în când să își ia sau aducă singur copilul la grădiniță. Bona sau bunica pot avea propria lor înțelegere care nu este musai să fie identică cu a părintelui.

De asemenea, bona prin transmiterea rece a unor cerințe ale familiei poate, fără să vrea, să transmită o atitudine de superioritate deranjantă pentru educatoare. Același sentiment îl poate avea și părintele care, deși vine la grădiniță, în loc să-i fie comunicate verbal unele lucruri despre activitate și copil le citește exprimate impersonal, la un avizier.

Nici comunicarea prin intermediul unui părinte anume delegat să înștiințeze părinții nu este acceptabilă deoarece părintele simte frustrarea de a nu avea o directă relație cu educatoarea care și-a ales preferați din rândul părinților.

Comunicarea unor nemulțumiri plecând de la fapte concrete

Adesea nemulțumirile în relația părinte-educator sunt difuze și generate mai mult de o lipsă de înțelegere reciprocă, de incompatibilități de personalitate sau de un start de relație defectuos.

Cu toate acestea, atunci când aceste nemulțumiri sunt exprimate, formularea se centrează pe lucruri minore neesențiale, care adesea prind o formă exagerată.

Exprimarea, în acest caz, este realizată pentru detensionare personală și nu pentru îmbunătățirea relației iar efectul este unul de exagerare a conflictului și de întărire a lui și nicidecum de soluționare.

Lipsa de colaborare între cele două educatoare

În grupele în care educatoarele nu sunt compatibile și nu se înțeleg între ele și părinții sunt mai tensionați și mai conflictuali.

Se poate întâmpla chiar să existe tabere de susținători ai uneia sau alteia dintre educatoare, sau ca părinții să fie acaparați de către o educatoare și să o marginalizeze pe cealaltă.

Este o tensiune care nu oferă copilului un mediu de siguranță și care tensionează părinții fără nici un scop pozitiv.

Părinții aici ar trebui să ceară explicit și direct rezolvarea situației: fie să se găsească unele căi de armonizare, fie să se decidă încetarea colaborării celor două.

Oricum părinții nu ar trebui să se lase antrenați într-un conflict care nu este al lor.

Comerțul

Dacă grădinița devine Mall, un spațiu în care se comercializează tot felul de lucruri, iar părinții sunt considerați o țintă sigură de cumpărare, aceștia încep treptat să se îndoiască de intențiile educative, ajungând în situația de a refuza și ceea ce copilul ar avea nevoie.

Și aici este necesară o atitudine de nesuținere a acestor imixțiuni de roluri: la grădiniță copilul are nevoie de un spațiu adecvat în amenajarea căruia părinții se pot implica, dar asta nu înseamnă că se ajunge la supradimensionarea „parcului” de jucării, că „trebuie” un televizor, că părinții devin cumpărători siguri pentru tot ce nu s-ar putea comercializa în magazin (ca să nu o supere

pe educatoare, ca să nu fie mai prejos decât alți părinți, pentru că toți ceilalți copii au cumpărat).

Impunerea

Oamenii se simt respectați atunci când li se respectă libertatea de a decide. Dar dacă aceste libertăți îi sunt restrânse părintelui în sensul că el nu are acces la mediul de grădiniță, el nu poate decide nimic în privința copilului în perioada în care acesta este la grădiniță, părintele nu numai că se simte neliber și infantilizat, ci se simte și deposedat de propriul copil.

Aici părintele nu are prea mult de câștigat dacă răspunde cu aceeași monedă adoptând el însuși o poziție de superioritate și impunându-și cerințe multe și nerezonabile.

Cel mai adecvat este ca părintele să se arate interesat de stabilirea unei comunicări care să ducă la explicații asupra impunerilor respective și consecvent interesat de propriul copil indiferent de atitudinea grădiniței.

Capitolul 3

dr. Speranta Farca, cercetător ISE

Colaborarea dintre familie și grădiniță

O bună colaborare între grădiniță și familie se realizează întotdeauna pentru interesul copilului și ajunge să constituie în jurul acestuia o comunitate educativă constantă și coerentă. Comunitatea educativă este un mediu de sprijin pentru educatori și un mediu asigurator pentru copil, ea permite dezvoltarea personală a tuturor membrilor ei (aduți și copii).

3.1. Cine susține părintele în colaborarea cu grădinița

Celălalt părinte

Dacă un părinte tinde să aibă reacții prea emoționale legate de faptul că acum copilul este suficient de mare pentru a ieși din spațiul familial fără suportul părinților, celălalt părinte va simți nevoia să echilibreze rațional situația. Părinții se sprijină reciproc pentru a susține, la rândul lor, dezvoltarea copilului.

Familia extinsă

Părinții copilului se pot confrunta cu alți membri ai familiei care au copii la grădiniță, cu cei care pot oferi o privire mai detașată, cu proprii părinți care își pot aminti cum se întâmpla când părinții de acum erau ei înșiși preșcolari.

Familia, în întregul ei, poate oferi o plajă de experiență pe care părinții se pot baza și la care pot face apel când au nevoie.

Comunitatea părinților de la grădiniță

Părinții care își aduc copilul la grădiniță, se constituie ei înșiși într-o „grupă”. Se întâlnesc, fac schimb de experiență, discută și se susțin unii pe ceilalți. De multe

ori, afinitățile dintre părinți se transmit copiilor conturând preferințele dintre copii. Cu cât părinții se simt mai bine în grupul de părinți cu atât și copilul lor se va descurca mai bine în mediul grădiniței.

Educatorea

Este nevoie ca educatoarea să acorde timp și răbdare și părinților. Părinții au tot dreptul să știe ce se întâmplă cu copilul lor cât este la grădiniță tocmai pentru a favoriza constituirea unui mediu continuu educațional în jurul copilului.

Adesea starea ei constantă, deschisă și relaxată îi poate ajuta pe părinți să fie mai încrezători și mai repede dornici de colaborare.

Educatorea acordând timp părintelui câștigă acest timp prin faptul că un copil este mai receptiv educațional atunci când simte că adulții din jurul lui sunt în acord și prin faptul că părinții se dovedesc capabili de real sprijin pentru activitatea din grădiniță dacă sunt implicați.

Directoarea grădiniței

Climatul din grădiniță este stabilit și menținut de către directoare. Dacă ea stabilește un cadru pentru relații de încredere, relaxare, bunăvoință și profesionalism reușește să transmită o imagine pozitivă despre grădiniță și să structureze un spațiu propice comunicării cu părinții și încheierii comunității de părinți.

De asemenea ea poate oferi acea privire „din afară” atât educatoarelor cât și părinților când aceștia se confruntă cu unele probleme și au nevoie de susținere.

Inspectoarea

Chiar dacă nu intervine direct, influențează foarte mult climatul din grădinițe asigurând asupra calității și stabilității personalului didactic, asupra coerenței procesului didactic precum și asupra gestiunii corecte a resurselor, asupra climatului educativ de colaborare care se instaurează în grădinițe.

Inspectoarea poate ajuta la schimbul de experiențe pozitive dintre educatoare și grădinițe, poate filtra proiectele de formare astfel încât educatoarele să nu fie suprasolicitate de cerințe din afară și să participe doar la acele activități care le aduc un beneficiu real în munca lor.

Tot inspectoarea poate stopa invazia de produse și servicii care asaltează părinții prin intermediul părinților. Ea poate stabili un cadru profesional distins în care cerințele adresate părinților nu sunt de cumpărare.

Copilul însuși

Copilul, prin evoluția sa, prin nevoia sa de mediu constant de congeneri își ajută părintele să conștientizeze și să recunoască importanța grădiniței ca mediu complementar de educație. Copilul însuși trece prin diferite faze de considerare a grădiniței și a relațiilor lui cu copiii și cu educatoarea, prin faptul că el își depășește problemele și își gestionează bine stările, îi este un model părintelui care, la rândul lui poate evolua.

Chiar dacă relația de colaborare dintre familie și grădiniță pornește bine, nu înseamnă că ea va fi fără probleme de aici în acolo. Startul unei relații contează foarte mult, dar nu este totul, de aceea este important să fie eliminate cele mai importante piedici din calea unei bune colaborări și să fie construit un teren propice pentru realizarea firească a acesteia.

3.2. Ce îi este necesar unei bune colaborări

Conștiința scopului comun

Adulții din cele două medii educative (familia și grădinița) se întâlnesc într-o perioadă a vieții lor pentru că au un scop comun: *asigurarea unui mediu educativ propice dezvoltării copilului.*

Au fost perioade istorice în care nu erau grădinițe și nici profesia de educatoare, iar nevoia de ieșire în lume a copilului era satisfăcută de către familie prin deschiderea ei către comunitatea satului.

Acum însă, în afara unei deschideri constante a familiei și din lipsa unei comunități coerente în jurul familiei, această trecere a copilului de la familie la lume se realizează prin intermediul grădiniței. De aceea, pe de o parte grădinița apare ca indispensabilă copilului, deci și familiei sale, iar pe de altă parte grădinița nu ar exista dacă familia nu ar avea nevoie de ea.

Deschidere reală și respect reciproc

Părinții și educatoarele au un scop comun: pentru realizarea acestui scop, care îi pune pe adulții din cele două medii diferite în comun, este nevoie de colaborare și de lucru în comun. În această echipă constituită în jurul copilului nimeni nu este mai presus, nimeni nu este mai bine pregătit și fiecare are nevoie de celălalt. Părintele

poate învăța de la educatoare, dar și educatoarea de la părinte și ambii de la copil.

O relație de încredere și respect reciproc în jurul copilului ușurează foarte mult munca educativă la care copilul participă și cooperează.

În cazul contrar, în care adulții competiționează între ei, nu se respectă și se contrazic, copilul se simte în nesiguranță, nu are încredere și se apără, opunându-se. Aici dificultățile sporesc, iar adulții au foarte mult de lucru.

Spațiu și timp

Pentru a fi posibilă o relație de colaborare e nevoie de timp alocat încheșării și funcționării „echipei” de adulți și de un spațiu de întâlnire.

Casa este un spațiu intim, retras din social, de aceea locul întâlnirii ar trebui asigurat în cadrul grădiniței ca instituție publică. Pentru întâlnire și colaborare însă, și părinții și educatoarele trebuie să aloce un timp.

Aici este o problemă deoarece grădinița a fost concepută în perioada industrialistă ca alternativă pentru familia extinsă, pentru casa bunicii care nu mai exista în contextul strămutării la oraș a familiilor nucleare.

Grădinița a apărut ca soluție pentru părinți prea ocupați, dar a excedat cu succes această funcție - mentalitatea de instituție închisă, de sine stătătoare care preia copilul de la poartă, din fuga părintelui către uzină, a rămas.

Așa se explică de ce educatoarele sunt specialiste în lucrul cu copiii, dar nu sunt de loc pregătite pentru comunicarea cu părinții, de ce grădinița oferă spații adecvate copiilor, dar nu prevede spații de întâlnire și discuție între adulți.

Educația părăsește încet, încet modelul formării „pe bandă” de aceea, pentru individualizare e necesară colaborarea cu familia.

Pentru o reală colaborare nu se pot utiliza mijloacele de comunicare verticală utilizate de grădiniță (informații scrise la avizier, reci și seci care nu permit părintelui nici o reacție și ședințe cu părinții așezați pe scăunele care o „ascultă” pe doamna de la catedră). Grădinița ar trebui să găsească noi modalități și spații de interacțiune noninfantilizantă pentru părinți:

- o cameră de întâlnire unde adulții pot discuta de pe aceeași poziție;
- săli de așteptare pentru părinți utilate cu mobilier adecvat adulților, cu o bibliotecă unde pot citi cărți

- despre dezvoltarea copilului, unde pot schimba impresii între ei, unde se pot întâlni cu educatoarea și cu directoarea grădiniței;
- organizarea curții grădiniței ca un parc, cu bănci și pentru adulți, un spațiu accesibil întregii familii a copilului și după orele de grădiniță ale copilului;
  - excursii comune organizate pentru familiile grupei de la grădiniță;
  - activități în grădiniță în care să fie implicați părinții care se oferă voluntari etc.

Acestea sunt doar unele exemple care se pot potrivi sau nu unor instituții, dar fiecare grădiniță își poate găsi soluțiile sale personale, iar descoperirea acestora ține doar de creativitatea managerilor.

Oricum e bine să se conștientizeze faptul banal că părinții și educatoarele nu pot face echipă, nu își pot acorda încredere, nu se pot sprijini unii pe ceilalți fără a se cunoaște, fără a comunica, fără a se întâlni prea mult. Deci este nevoie de *organizarea unor situații de întâlnire între adulți*.

Deschiderea grădiniței către familie

Grădinița dacă se dorește o instituție de educație, diferită de un spațiu sigur pentru copil pe perioada absenței părintelui pentru serviciu, atunci va trebui să se deschidă către familia copilului.

Importanța educativă a grădiniței nu se poate afirma decât prin valorizarea potențialului educativ al familiei fără de care nu poate fi vorba despre cunoașterea copilului, despre individualizarea învățării, despre socializare veritabilă.

Și părinții pot susține această deschidere venind în ajutorul grădiniței astfel:

- implicându-se voluntar în unele acțiuni deschise ale grădiniței: lecții deschise, excursii, ieșiri la teatru sau în parc;
- stabilind cu educatoarea o relație deschisă și degajată, dar centrată pe educația copilului;
- manifestând interes constant pentru ceea ce se întâmplă cu copilul și în absența lui;
- având capacitatea de a acționa în interesul real al copilului și nu pentru supraprotejare;

- preluând sugestiile educatoarei pentru ameliorarea relației personale cu copilul atunci când acestea se dovedesc utile;
- formulând cerințe față de grădiniță doar când este cazul și în limite rezonabile;
- manifestând înțelegere și deschidere față de comportamentele tuturor copiilor și față de evenimentele inerente ale colectivității (copiii se îmbrâncesc, se ceartă, învață și lucruri mai puțin plăcute unii de la alții - ceea ce nu este un motiv de intervenție publică a părintelui);
- având deschidere față de comunitatea părinților și stabilind relații de colaborare cu ceilalți părinți.

Premisa bunei-credințe a celor implicați

Adulții implicați în educația copilului au bune intenții (în afara unor cazuri speciale, patologice la care nu facem referire aici), dar nu întotdeauna acțiunile lor sunt și adecvate.

Adulții-educatori pot greși față de copil și față de alți adulți implicați în educație din neștiință, din neadecvare, din presupuneri eronate, din dorința de a face totul cât mai bine, din neatenție, dar nu din rea intenție.

O exagerare a greșelii sau prezumția de rea-intenție nu fac decât să stabilească o poziție de luptă și de apărare creându-se un cerc vicios din care doar cu multă înțelepciune se mai poate ieși. Știind aceasta, lucrurile pot fi îndreptate, din timp, printr-o comunicare adecvată.

Dacă între părinți și cadrele didactice nu se stabilește o relație de colaborare atunci, cel mai probabil, se va isca una de conflict și competiție. Fără îndoială, o stare de tensiune dintre educatoare și părinții afectează comportamentul copilului.

De asemenea între educatoarele din grădiniță este important să se poată stabili o echipă așa încât să poată funcționa o adevărată comunitate educativă în jurul copilului.

Capitolul 4

drd. Viorica Preda, inspector general MECS

Despre parentalitate...

Au existat întotdeauna educatori excelenți și părinți iubitori, care nu și-au pus probabil atâtea probleme și totuși au reușit foarte bine; dar poate ca acest lucru era mai ușor într-o lume foarte statornică, în care tradiția avea ultimul cuvânt (Osterrieth, P., 1973, p.70).

Primele intervenții educaționale pentru părinți s-au realizat în Statele Unite, încă de la începutul secolului

192, sub forma unor întâlniri informale, în cadrul cărora aveau loc discuții despre creșterea copiilor și se schimbau experiențe între mame.

La începutul secolului 20 au luat naștere primele programe organizate de educație parentală, care propuneau instruirea părinților privind dezvoltarea copilului³ și care au început să capete amploare abia după al doilea război mondial.

Alte inițiative s-au concentrat asupra familiilor defavorizate, ai căror copii aveau eșecuri școlare sau se aflau în situații de abandon școlar. Head Start este un astfel de program, care a debutat la mijlocul anilor `60.

În mod similar, în Europa, educația părinților se dezvoltă în a doua jumătate a secolului 20, în țările vest europene, deși tentative izolate au existat și anterior.

Primele reviste dedicate părinților au apărut în Europa între 1830 și 1850 – Mother’s Magazine, Mother’s assistant și Parent’s magazine.

La începutul anilor 60, Thomas Gordon a dezvoltat cursul pentru părinți Parent Effectiveness Training (P.E.T). Pe baza modelului pe care l-a dezvoltat, Gordon i-a

---

²
³ <http://dspace.lib.iup.edu:8080/dspace/bitstream/2069/48/1/Darla+Clayton.pdf>

http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/36/bd/18.pdf

învățat pe părinți, profesori, educatori și lideri, de-a lungul a 50 de ani, să construiască relații eficiente. Modelul său se bazează pe convingerea că utilizarea puterii este distructivă într-o relație și, mai ales, în relația părinte–copil.

În acest mileniu, importanța educației parentale a fost recunoscută prin diferite documente ale Uniunii Europene:

1. “Declarația de la Lisabona” (2005) arată că evoluția economică în societățile contemporane este condiționată și de educația populației; “capitalul uman” devine la fel de important pentru dezvoltarea unei societăți precum resursele naturale sau capitalul fizic. Mai mult, el este, teoretic, nelimitat, iar omul își poate depăși prin progres limitele devenind un factor principal în realizarea dezvoltării economice și sociale durabile, educația parentală făcând parte din strategiile fiecărei națiuni de atingere a acestui deziderat.

2. În aprilie 2006, în cadrul Conferinței de la Monaco, Consiliul Europei a lansat pentru 3 ani programul „Să construim o Europă cu și pentru copii”, urmărind garantarea unei abordări integrate a promovării drepturilor copiilor în statele membre.

3. În decembrie 2006 Comitetul de Miniștri ai statelor membre ale Uniunii Europene a adoptat Recomandarea nr 194 (2006) prin care recunoaște importanța educației parentale și recomandă statelor membre UE măsuri pentru crearea unor politici speciale de suport pentru parentalitate.

Și cum educația parentală este o misiune pe care statul trebuie să și-o asume, considerăm că nu poate fi privită altfel decât în strânsă corelație și interdependență cu sistemul de educație.

În acest context, un Raport asupra relațiilor dintre școală și familie în țările Comunității Europene (Macbeth, Al., 1984), bazat pe cercetări comparative, documentare și empirice enumeră patru motive pentru care școala și familia se străduiesc să stabilească legături între ele:

- părinții sunt juridic responsabili de educația copiilor lor;
- învățământul nu este decât o parte din educația copilului; o bună parte a educației se petrece în afara școlii;

- cercetările pun în evidență influența atitudinii parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor, în special asupra motivațiilor învățării, precum și faptul că unele comportamente ale părinților pot fi favorizate datorită dialogului cu școala;
- grupurile sociale implicate în instituția școlară (în special părinții și profesorii) au dreptul să influențeze gestiunea școlară.

Așadar, ținând cont de cercetările existente, este, din ce în ce mai mult, conștientizat faptul că o modalitate clară de reducere a repetenției, în special la nivelul învățământului primar, și a părăsirii timpurii a școlii este intervenția la vârstele mici și foarte mici. De asemenea, este deja formată convingerea că educația timpurie poate fi o pârghe esențială de reducere a inegalităților sociale. Și, în plus, atrăgând familia alături de școală de la vârstele timpurii ale copilului, putem „educa” și familia, respectiv, putem interveni corespunzător în domenii deficitare cum ar fi: mortalitate infantilă, separarea copiilor de familie, abandon familial și abandon școlar, informare privind creșterea și îngrijirea copilului, drepturile copilului.

În acest context, crearea unui sistem de educație parentală, centrat nu numai pe educația copilului, ci și pe

îngrijirea și protecția acestuia, pe stimularea interesului pentru o nouă cultură familială și pe ideea de incluziune socială, deschis pentru tineri, ca viitori potențiali părinți și pentru părinții copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 18 ani, apare ca o necesitate imediată.

Deși până nu demult educația părinților nu a constituit o prioritate în cadrul politicilor educaționale din România, în ultimii ani se discută din ce în ce mai mult despre faptul că susținerea inițierii, formării și dezvoltării competențelor parentale devine una dintre misiunile pe care statul trebuie să și le asume, dacă dorim ca educația copilului și tinerilor să devină o acțiune coerentă, eficientă și care să ofere șanse egale tuturor.

Exemplele din alte state arată că politicile care privesc inițierea, formarea și dezvoltarea competențelor parentale trebuie să pornească de la respectarea modelelor familiale și educaționale existente în realitate, fără a impune modele unice considerate ideale. De asemenea, aceste politici trebuie să încurajeze părinții să analizeze, să înțeleagă și, eventual, să propună alternative sau să transforme aceste modele conform nevoilor copilului și ale familiei.

În România, până în anul 1989, implicarea părinților a fost relativ limitată. Prin politica sa, statul comunist a

încurajat transferarea responsabilității pentru educația și dezvoltarea copilului către profesioniști din domeniul educației și protecției copilului, aceștia având competențe multiple și responsabilități cu privire la dezvoltarea și educarea copilului.

După 1989, Ministerul Învățământului și Ministerul Sănătății (la acea dată) au recunoscut necesitatea sprijinirii activității tuturor categoriilor de personal implicat în creșterea și educația copilului de la naștere la 7 ani (infirmiere, asistente medicale, educatoare), cât și a părinților. S-a pus tot mai mult accentul pe promovarea, conceptului de „dezvoltare timpurie a copilului”, precum și pentru aprofundarea căilor de realizare și stimulare a acestei dezvoltări.

În acest sens, toate programele și proiectele derulate de Ministerul Educației și diverși parteneri, la nivelul învățământului preșcolar, au scos în evidență trei aspecte importante:

- Nevoia de intervenție în vederea reducerii repetenției, în special la nivelul învățământului primar, și a părăsirii timpurii a școlii, precum și de reducere a inegalităților sociale.

- Atragerea și educarea familiei de la vârstele timpurii ale copilului, asigurându-se, astfel, intervenția corespunzătoare, alături de instituțiile statului, în domenii deficitare precum: mortalitate infantilă, separarea copiilor de familie, abandon familial și abandon școlar, informare privind creșterea și îngrijirea copilului, drepturile copilului.
- Crearea unui sistem de educație parentală, centrat nu numai pe educația copilului, ci și pe îngrijirea și protecția acestuia, pe stimularea interesului pentru o nouă cultură familială și pe ideea de incluziune socială, deschis pentru tineri, ca viitori potențiali părinți.

Nevoia educației parentale a reieșit clar și cu ocazia elaborării studiului “Cunoștințe, abilități și practici parentale în România”⁵, prilej cu care au fost evidențiate o multitudine de aspecte, unele inedite, cu referire la competențele parentale, valorile, proiecțiile și acțiunile educaționale ale părinților care, în 2005, aveau copii sub 8 ani și anume:

---

⁵ “Cunoștințe, atitudini și practici parentale în România”, UNICEF, Fundația Copiii Noștri și Centrul de Educație și Formare Profesională Step by Step - București, 2005

- ⇒ Foarte puțini părinți sunt preocupați cu adevărat de a se instrui în domeniul îngrijirii, creșterii, educației, sănătății și protecției copilului, dovadă că sub 1% din eșantion au declarat ca au citit cărți referitoare la educația copilului și destul de puțini (cca 25% urmăresc emisiuni TV pe aceste teme).
- ⇒ Există anumite preocupări pe care părinții le consideră majore în cadrul atribuțiilor de părinte, ca, de pildă, preocuparea pentru sănătatea copilului (peste 90% din părinți, atât în mediul urban cât și în cel rural se adresează unui medic în cazul în care copilul este bolnav; aproximativ 98% dintre copiii preșcolari sunt vaccinați, ceea ce reflectă preocuparea părinților pentru sănătatea copilului, deși doar 70% dintre părinții intervievați au cunoscut corect semnificația vaccinării).
- ⇒ Metodele traumatizante care reprezintă abuz fizic sau psihic asupra copilului nu sunt conștientizate de către părinți, aceștia considerându-le atitudini normale.
- ⇒ O cotă apreciabilă din familii înțelege și apreciază importanța jocului în dezvoltarea copilului și îi acordă, în majoritatea cazurilor, o atenție deosebită (părinții dau dovada de implicare în jocul copilului, în funcție de vârsta acestuia, fapt care confirmă și o oarecare cunoaștere a nivelului de dezvoltare a copilului în raport

cu vârsta, dar și o flexibilitate a părinților față de nevoile și solicitările exprimate de copil în acest sens).

⇒ Viața copilului în mediul rural este mult mai grea și mai expusă la pericole de îmbolnăvire; copilul de la țară muncește de la o vârstă fragedă (cară apa, paște vitele, ajută în grădină etc), iar așteptările părinților referitoare la educația copilului se opresc, în general, la nivelul liceului.

⇒ Atât cunoștințele cât și practicile părinților poartă încă amprenta puternică a «culturii» familiei, a obiceiurilor și a practicilor transmise de la generațiile anterioare. Ca dovadă, există încă practici tradiționale folosite pe scară destul de largă (înfășatul strâns de teama picioarelor strâmbe, purtatul căciuliței de teama curentului etc.).

Societatea românească încă se mai confruntă cu o serie de probleme în domeniul creșterii, îngrijirii, sănătății și educației copilului, prezentate și analizate în numeroase documente oficiale, studii și publicații de specialitate ca fiind determinate, în mare parte de lipsa în totalitate sau parțială a competențelor parentale (rata crescută a mortalității infantile prin neprezentarea la doctor în urgență, rata relativ crescută a abandonului școlar, nivel de cunoștințe în domeniul educației parentale scăzut, mai

ales în mediul rural, influența încă puternică a tradițiilor cu impact

În acest context, în perioada 2008-2010, a fost realizată, cu sprijinul UNICEF, și promovată prin ordin de ministru, Strategia națională integrată de formare și dezvoltare a competențelor parentale, document care vizează îndeosebi perfecționarea dezvoltării personale, sociale și profesionale pe durata întregii vieți a indivizilor, în scopul îmbunătățirii calității vieții, atât a indivizilor, cât și a colectivității lor. Credo-ul de la care pornește este: Toți părinții și tinerii, ca potențiali viitori părinți, trebuie să beneficieze de sprijin pentru o educație parentală de calitate, nediscriminatorie, participativă și internaționalizată, să dobândească abilități parentale și capacitatea de a comunica eficient.

Pentru implementarea acesteia, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului a decis elaborarea unui studiu privind impactul pe care l-ar avea Strategia națională integrată de formare și dezvoltare a competențelor parentale.

Studiul, elaborat tot cu sprijinul UNICEF, în perioada ianuarie-martie 2010, și-a propus să:

- ✓ analizeze opiniile decidenților referitoare la modul de aplicare al Strategiei Naționale Integrate de Formare și Dezvoltare a Competențelor Parentale;
- ✓ analizeze opiniile părinților cu privire la necesitatea și oportunitatea educației parentale, cu privire la sursele de informare disponibile în domeniu și așteptările acestora;
- ✓ elaboreze un set de propuneri pentru îmbunătățirea Strategiei Naționale Integrate de Formare și Dezvoltare a Competențelor Parentale, în vederea redefinirii, promovării și punerii în aplicare a acesteia.

În acest context, concluziile studiului ne arată că:

⇒ În ceea ce privește implementarea Strategiei, decidenții consideră că instituțiile de învățământ și chiar autoritățile guvernamentale sunt cele mai potrivite pentru acest lucru. Ca variantă de implementare pentru care optează, decidenții, în mod aproape previzibil, aleg varianta centralizată, respectiv instituirea unui sistem național integrat de educație parentală, ca parte a educației permanente adresată adulților (părinților) care să ofere informații despre sănătate, nutriție, educație, protecție socială.

⇒ Din punctul de vedere al părinților este clar faptul că, implemetarea educației parentale ar trebui să fie îndeosebi în grija școlii/grădiniței. și acest lucru nu face altceva decât să întărească și să suțină părerea decidenților cu privire la același aspect. Evident, ni se par justificate răspunsurile acestora, în contextul în care peste jumătate dintre ei declară că au dobândit cunoștințele legate de educația copilului, pe care le au în prezent, de la școală/grădiniță.

⇒ În ceea ce privește persoanele care ar trebui să se ocupe de educația parentală, precum și tipul, și nivelul de studii al acestora, părerile decidenților, aproape în unanimitate, arată că trebuie să fie vorba de persoane specializate, a căror formare poate fi asigurată cu precădere prin cursuri de formare continuă și că este foarte important ca acești specialiști să fie psihologi sau consilieri școlari. Totodată, procente mai mici sau relativ sensibil apropiate sunt atribuite și preferințelor pentru cadrele didactice (îndeosebi cele din învățământul preșcolar și primar).

⇒ Rolul mass-media, dar și al altor canale de informare nu poate fi lăsat la întâmplare. Așadar, răspunsurile decidenților, diferite în mare parte de cele ale părinților, au scos în evidență printre canalele mass-media cele mai

potrivite pentru promovarea educației parentale, următoarele: canalele TV naționale, presa scrisă și posturile de radio naționale.

⇒ Este foarte bine să ne păstrăm interesul în zona elementelor-cheie ale procesului de educație parentală și anume: familia și școala. Ele sunt menționate atât de părinți cât și de decidenți. Așadar, este important cum vor fi preluate ideile din programele de educație parentală implementate deja și cum vor fi armonizate cu cerințele și nevoile identificate.

Procesul de analiză a impactului implementării Strategiei naționale integrate de formare și dezvoltare a competențelor parentale a adus în prim plan o serie de aspecte la nivel macro, de tipul:

⇒ Necesitatea încurajării autorităților locale și a sprijinirii lor din punct de vedere legislativ pentru a acționa descentralizat; în fapt, pentru a reuși să decidă dacă este nevoie de educație parentală în comunitatea respectivă și care ar putea fi cele mai adecvate forme de oferte pentru acoperirea acestei nevoi.

⇒ Necesitatea înființării unor centre de educație parentală, în cât mai multe localități.

⇒ Importanța derulării unor cursuri cu părinții în care domeniile de interes ale acestora să fie informațiile despre comunicarea cu copilul, problema comportamentului în societate / la grădiniță / la școală și educarea / stimularea copilului.

⇒ Necesitatea încurajării debutului educației parentale încă din perioada prenatală a copilului și, în acest context, chiar încurajarea educației viitorilor părinți.

⇒ Stimularea universităților, dar și a altor instituții, pentru acreditarea, în calitate de furnizori de formare, a unor cursuri specifice, care să se adreseze celor care doresc să activeze în domeniul educației parentale, la nivel comunitar.

Capitolul 5

psiholog școlar Ana Maria Oancea

Ce așteaptă școala de la grădiniță?

Ca peste tot în societatea modernă, abilitățile de comunicare, sociabilitatea, încrederea în sine, echilibrul emoțional, motivația pentru învățare, curiozitatea reprezintă câteva dintre competențele pe care școala,

sistemul educațional le așteaptă de la elevi încă de la clasa I.

Statistic, acomodarea elevilor la intrarea în ciclul primar se realizează cu ușurință, trecerea spre traseul educațional al școlii fiind facilitată de suportul părinților, pregătirea psihologică asigurată în familie dar și de experiențele de motivare realizate în grădiniță.

De-a lungul timpului, oamenii de știință au observat că principalul predictor al adaptării eficiente la mediu în viața adultă nu sunt neapărat notele școlare sau un potențial cognitiv ridicat, ci abilitatea copiilor de a stabili relații eficiente cu cei din jur. Grădinița ca sistem de formare este o resursă neprețuită în construirea profilului emoțional și organizării mentale a copilului.

Ce așteaptă școala de la micii școlari din clasa I?

Școala are nevoie ca micii elevi ai clasei I, proaspăt absolvenți de grădiniță, să demonstreze că:

- pot să inițieze și să mențină interacțiunea cu grupul, să coopereze, să împartă obiecte, să împărtășească experiențe;

- pot gestiona la nivel minimal conflictele cu colegii, respectă regulile aferente unei situații sociale, cooperează cu alți copii în rezolvarea unei sarcini, solicită și oferă ajutor atunci când e nevoie;
- manifestă rezistență la frustrare, pot înțelege că rezultatele sunt precedate de un efort susținut;
- își gestionează primar emoțiile, își recunosc emoțiile, exprimă emoții complexe precum rușinea, vinovăția, vina, știu ce se poate și ce nu este bine să ”facem” în public;
- pot să relaționeze cu un adult semnificativ – învățătoarea, sursa de încredere, autoritate, confort emoțional.

Competențele sociale sunt cele care ne permit să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți.

Copiii care au dezvoltate aceste abilități se vor adapta mai bine la mediul școlar și vor avea rezultate școlare mai bune.

Cei cu abilități socio-emoționale slab dezvoltate (ex. copiii care se comportă agresiv fizic sau verbal, copiii care au dificultăți în a se integra într-un grup de persoane noi) au o probabilitate mai mare de a fi respinși de ceilalți și de a dezvolta probleme de comportament. Astfel, copiii

izolați de grup au un risc crescut pentru abandon școlar, delincvență juvenilă, probleme emoționale, anxietate, depresie. Ei pot fi ținta ironiilor altor colegi deoarece copiii mai agresivi pot specula cu ușurință incapacitatea acestora de a se apăra.

Prin urmare, primul mediu de socializare al copilului, grădinița, prin exercițiul socializării, are un rol fundamental în asigurarea sănătății emoționale și sociale ale școlarului mic, viitor elev în clasa I.

Ce așteaptă școala de la părinți?

Stabilirea unei legături optime școală-familie, educarea părinților, sunt deziderate în care școala investește încă de la prima interacțiune cu părinții elevilor claselor primare.

Deprinderea de a colabora cu școala, de fi activ în viața clasei, de participa la activitățile extra-școală în beneficiul copiilor, poate că e bine să fie construită încă din grădiniță, în cadrul întâlnirilor formale între educatoare și părinți, când aceștia din urmă experimentează roluri noi și își asumă responsabilități-ca membri ai Comitetului de părinți.

Școala valorizează părinții implicați în viața educațională a copiilor lor, părinții-parteneri, permanent

atenți la nevoile copiilor, care știu să comunice eficient, să disciplineze pozitiv, să monitorizeze îndeaproape comportamentul și dezvoltarea copilului.

Studiile arată că elevii ai căror părinți participă frecvent la evenimentele școlare, manifestându-se ca vectori de sprijin în educația școlară, au rezultate academice superioare celorlalți copii.

De asemenea, practica arată că elevii claselor I, beneficiari ai programelor educative furnizate de grădiniță, au performanțe adaptativă superioare copiilor educați în sânul familiei.

Iată de ce, încurajând, motivând și dezvoltând armonios potențialul copilului, grădinița poate reprezenta o adevărată ”trambulină” spre succesul școlar și social al acestuia.

Capitolul 6

dr. Speranta Farca, cercetător ISE

În loc de concluzii...

1.0 bună colaborare și comunicare între familie și grădiniță este necesară, dar nu este suficientă pentru buna dezvoltare a copilului în acest mediu. Este nevoie ca această colaborare să se poarte în jurul nevoii pe care o are copilul de a fi în comunitate.

2. Schimbările majore ale copilului, cel mai adesea nu se obțin direct, acționând asupra copilului, ci mai degrabă printr-o acțiune în oglindă a educatorului asupra sa însuși. Comportamentul copilului este luat ca „simptom” al unei

probleme a educatorului care odată remediată are ca efect ameliorarea situației copilului.

3. O bună colaborare a părinților cu educatoarea nu are în mod necesar efecte benefice asupra copilului, colaborarea adulților ar trebui să se realizeze în jurul nevoii de dezvoltare a copilului.

4. În colaborarea familiei cu grădinița ar trebui să se conștientizeze nevoia copilului de ieșire în lume pe care o satisface grădinița și importanța realizării unei coerențe educative în jurul copilului care presupune formarea unei echipe de egali dintre adulții implicați.

5. Implicarea în educația copilului are un efect de maturizare socio-emoțională, benefic și pentru părinți și educatoare.

6. Colaborarea dintre familie și grădiniță nu se poate realiza de pe poziții de superioritate sau forță și nici dacă nu este alocat un timp și prevăzut un spațiu propice pentru realizarea acesteia.

7. Buna experiență a copilului în mediul de grădiniță se transmite mai departe în acomodarea sa la mediul școlar. Totodată, părintele care a fost ajutat să creeze o

comunitate educativă în jurul copilului aflat în grădiniță, va folosi această experiență și când copilul merge la școală facilitând atât succesul școlar al acestuia cât și buna lui integrare în comunitatea de congeneri.

8. De pe urma colaborării familiei cu grădinița cu toții avem de câștigat. Primul beneficiar este copilul, dar câștigă deopotrivă educatoarele, părinții și toți cei implicați în educația copilului.

Bibliografie

- Alecu, G. (2009). *Factori de risc în dezvoltarea copilului mic în familie. Dinamică intrafamilială și tulburări ale nivelului psihoafectiv*, în Revista de Pedagogie, Nr. 9-12 / 2009, Institutul de Științe ale Educației, București.
- Balica, M., Bîrzea, C., Fartușnic C, Jigău M. et al. (2006), *Compendiu pentru valorificarea dimensiunii de gen în educație*, Institutul de Științe ale Educației, UNICEF, București.
- Bydlowski, M. (1998), *Psihanaliza maternității*, Editura Trei, București.
- Bowlby, J. (1984), *L'attachement* - PUF, Paris.
- Cuciureanu, M. (2006), *Educația altfel - Peter Petersen și modelul Planului Jena*, Editura Cartea Universitară, București.
- Debesse, M. (1968), *Psihologia copilului de la naștere la adolescență*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Dolto, F. (1993), *Psihanaliza și copilul*, Editura Humanitas, București.
- Dumitrana, M. (2000), *Copilul, familia și grădinița*, Editura Compania, București.
- Farca, S. (2009), *Ce trăiește copilul și ce simte mama lui*, Editura Trei, București.
- Farca, S. (2010), *Cum întâmpinăm copilul ca părinți, bunici, medici și educatori*, Editura Trei, București.
- Freud, A., (2002), *Normal și patologic la copil*, Editura Fundației Generația, București.

- Horga, I. (2008), "Dimensiuni curriculare ale educației religioase" - teză de doctorat, Universitatea din București.
- Ionescu, A. (1985), *Psihologia familiei. Normalitate și psihopatologie familială*, în *Psihologie clinică*, București, Editura Academiei R.S.R.
- Iucu, R. (2008), *Instruirea școlară*, Editura Polirom, Iași.
- Kogan, I. (2001), *Strigătul copiilor muți*, Editura Trei, București.
- Lebovici, S. et Soule, M. (1970), *La connaissance de l'enfant par la psychanalyse*, P.U.F., Paris.
- Mircea, A. (2009), *Unde sunt cei șapte ani de acasă? Educația timpurie între riscurile etatismului și rolul esențial al familiei*", în *Revista de Pedagogie*, Nr. 9-12 / 2009, Institutul de Științe ale Educației, București.
- Osterrieth, P. (1973), *Copilul și familia*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Spitz, R.A. (1968), *De la naissance a la parole, la premiere annee de la vie de l'enfant*, P.U.F., Paris.
- Stan, E. (2007), *Educația în postmodernitate*, Institutul European, Iași.
- Velea, S. et. al (2007), *Educația viitorilor părinți. Ghidul profesorului*, ARED, UNICEF, Editura MarLink, București.
- Vrăsmaș, E. (2008), *Intervenția socio-educatională ca sprijin pentru părinți*, Editura Aramis, București.
- Vrăsmaș, E. (2004), *Consilierea și educația părinților*, Editura Aramis, București.
- Winnicott, D., W. (1971), *Jeu et realite*, Edition Gallimard, Paris.

- *** Centrele de Resurse pentru părinți din învățământul preșcolar, studiu de analiză elaborat de ISE cu sprijinul UNICEF, București 2004
- *** Cunoștințe, atitudini și practice parentale în România, studiu elaborat de Fundația Copiii Noștri și Centrul pentru Educație și Dezvoltare Profesională Step by Step, cu sprijinul UNICEF și PETROM, București 2006
- *** Situația actuală a învățământului preșcolar din România, studiu de analiză elaborat de ISE cu sprijinul UNICEF, București, 2003